

BUDAÖRS VÁROS ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERÉNEK
ELŐTERJESZTÉSE
KÖZOKTATÁSI, MŰVELŐDÉSI, IFJUSÁGI ÉS SPORT BIZOTTSÁG
A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ÉS VAGYONGAZDÁLKODÁSI BIZOTTSÁG 2013.I ÜLÉSÉRE
ÉS A KÉPVISELŐ-TESTÜLET 2013.I ÜLÉSÉRE

XI/1.-.4./2013

Tárgy: Trianoni emlékhely

Az előterjesztés tárgyalása a Budaörs Város Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 36/2010. (XI.12.) ÖKT. sz. rendelet (a továbbiakban SZMSZ) 18. § (1) bekezdése alapján nyílt ülésen történik.

Tisztelt Bizottságok!
Tisztelt Képviselő-testület!

Budaörsi Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 148/2011. (IV. 21.) ÖKT sz. határozatában elvi állásfoglalást hozott 2013. június 04. napjáig történő megvalósítással, Trianoni emlékmű állításáról. Helyszín a Templom tér, a Posta épületével szemben levő területe, melyen az alapkö letétele már megtörtént. Képviselő-testület 124/2012.(IV.25.) ÖKT. sz. határozatával döntött, hogy Trianoni emlékmű képzőművészeti alkotásra nyílt országos pályázatot írjon ki az Önkormányzat. Az Önkormányzat felkérte a Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátusát (későbbiekben: Lektorátus) a pályázat lebonyolításában való részvételre, a megkötött szerződés alapján a felek összeállították a Pályázati Felhívást. A Képviselő-testület 316/2012.(VIII.15.) ÖKT sz. döntésével úgy döntött, hogy a pályázat megvalósítására bruttó 5 MFt-ot biztosít a 2013-as évi költségvetésben, valamint felkérte a Polgármestert, hogy a Pályázati Felhívást 2012. szeptember 15.-éig hirdesse meg.

A 2012. november 19.-i 12:00-ig meghirdetett beadási határidőig 31 db pályamű érkezett be, ebből 30 db volt érvényes, 1 db érvénytelen, mert anonimitást sértett. A pályaművek kiértékelését - *a Lektorátus szervezeti egységének szervezeti átalakítása miatt, lásd mellékelt Lektorátus levelét* – a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. - *a Lektorátus jogutódja későbbiekben MAnk* – csak 2012. dec. 20.-án megkezdeni, az értékelésről szóló szakvéleményt a szerződés szerinti 20 munkanapon belül 2013. január 18.-án megküldte Önkormányzatunknak –*lásd mellékletek*-. A MAnk szakértő bizottsága a pályázati anyag áttekintését és értékelését követően, szakmai szempontok alapján a **26. számú pályaművet javasolja megvalósításra.**

A szakértő bizottsága a szakmai díjakat az alábbi pályaműveknek ítélte meg:

I. díj – bruttó 500.000 Ft **26. számú pályázat**

II. díj – bruttó 300.000 Ft **7. számú pályázat**

MEGOSZTOTT III. díj – bruttó 250.000 Ft - 250.000 Ft 5. és 10. számú pályázat

A Hivatal alternatívaként az 5. számú pályaművet javasolja megvalósításra, annak tartalma, megvalósítása esetén nagyon interaktív és érdekes tér alakulhatna ki és vonzó látványosságává válhatna a Városnak, mely megállításra kényszerítené az arra járókat.

Kérem tisztelt Képviselő-testületet, hogy a Trianoni emlékhely országos nyílt anonim pályázatával kapcsolatban a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. Szakértő Bizottság javaslatát a megvalósítandó pályamunka vonatkozásában fogadja el. A pályaművek mindegyike megtalálható a képviselői rendszeren. A pályázat anonimitásának feloldása csak a Képviselő-testületi döntés után történhet meg, ennek értelmében a pályázók adatait tartalmazó lezárt borítékok csak ezután bonthatóak fel.

HATÁROZATI JAVASLAT:

Bizottság részére

1. A Bizottság egyetért a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. Szakértő Bizottság döntésével és az alábbiak szerint javasolja a Képviselő-testületnek, hogy a 26. számú pályamű, vagy alternatívaként az 5. számú pályamű valósuljon meg.
2. A Bizottság javasolja a Képviselő-testületnek, hogy hatalmazza fel a Polgármestert a megvalósításra kiválasztott pályamű alkotójával való szerződéskötésre.

Képviselő-testület részére:

1. A Képviselő-testület egyetért a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. Szakértő Bizottság döntésével és úgy dönt, hogy a Templom téren a 26. számú pályamű, vagy alternatívaként az 5. számú pályamű valósuljon meg.
2. A Képviselő-testületnek felhatalmazza a Polgármestert, hogy a megvalósításra kiválasztott pályamű alkotójával szerződést kössön.

A határozathozatal az SZMSZ 37. § (1) bekezdése alapján egyszerű többséggel, valamint az SZMSZ 38. § (1) bekezdése alapján nyílt szavazással történik.

Felelős: Polgármester
Határidő: folyamatos
Végrehajtást végzi: Műszaki ügyosztály Főépítész Iroda

Az előterjesztést készítette: Műszaki Ügyosztály - Főépítész Iroda

Csik Edina, főépítész

Vári Attila településrendezési ügyintéző

.....
.....

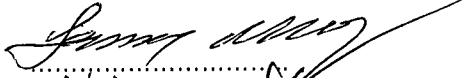
Látta:

Lőrincz Mihály műszaki ügyosztályvezető

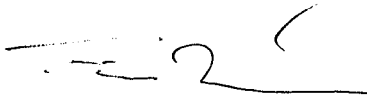
Vágó Csaba Kabinetvezető:

Törvényességi ellenőr:

dr. Bocsi István, jegyző:

Lőrincz Mihály
Vágó Csaba
Törvényességi ellenőr
dr. Bocsi István

Budaörs, 2013. január

Wittinghoff Tamás
polgármester

2013 FEBR 05.

Mellékletek:

- Lektorátus 2012. nov. 7.-én kelt levele
- MAnk szakvéleménye
- A pályaművek a képviselői rendszeren megtekinthetőek

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI LEKTORÁTUS

1014 Budapest, Úri u. 54-56. Postacím: 1250 Budapest 1. Pf. 17.
lektoratus@lektoratus.hu Fax: +36 1 3561764 Tel.: +36 1 3567444/126

Ügyiratszám: 1331/2012.

Csík Edina főépítész

Budaörs Város Önkormányzata
Főépítési Iroda
2040 Budaörs, Szabadság út 134.

Tisztelt Tisztelt Főépítész Asszony!

Munkatársa telefonos megkeresésére a következő írásbeli tájékoztatást adom.

Szakmai igazgatóságunk a kormány a közelmúltban meghozott döntése alapján 2012. november 30-tól az eddigiektől eltérő szervezeti keretek közt folytatja a munkáját. Más jogi személynek leszünk a részei, még pontosan nem meghatározott pénzügyi szervezeti rendben.

Ezért jelenleg már nincs módunkban az Önök által meghirdetett emlékmű pályázat bírálatáról szerződést kötni, mivel a teljesítés végének és a számlázásnak az ideje már az intézményváltást követően lenne időszertű.

Ez érinti ugyan a pályázati kiírásukban vállalt határidőket, de a fenntartói döntéssel elrendelt szervezeti átalakulás az Önök számára jogilag vis maiornak minősül.

Munkatársaink természetesen a szervezeti átalakulás után is készséggel állnak az Önök rendelkezésére, ezért javaslom, hogy a Magyar Alkotóművészeti Nonprofit Kft-nél kezdeményezzék már november végén a szerződés megkötését, azt is jelezve, hogy a bírálat megtartása sürgősséget kíván. A szakmai feladatellátás részleteinek ügyében továbbra is Józsa Kitty kolléganőm tud majd felvilágosítást adni.

Budapest, 2012. november 7.

A további jó együttműködésünk reményében, tisztelettel:

Kertész László
igazgató

Ügyiratszám: Sz/129/2012.

Felírói!
Jan
01.18

Az 1991. évi XX. törvény 109. §. (1., 2.) bekezdése alapján készült

SAKVELEMÉNY

Budaörs Város Önkormányzata nyílt, anonim pályázatot írt ki Trianoni emlékmű/emlékhely létrehozására. A pályázat kiírója az emlékmű állításával egyrészt emlékeztetni kíván a trianoni békediktátum okozta nemzeti tragédiára, másrészt az emlékeztést szolgáló ünnepségek méltó helyszínének létrehozását tűzte ki célul.

A pályázati feltételek szerint a pályázati anyagnak tartalmaznia kellett: részletes műleírást, költségvetést és ütemtervet, a mű 1:5 léptékű modelljét, a hiteles helyszínrajz alapján készített alaprajzi tervet, vázlatterveket a mű környezetbe illesztéséről, illetve a tervezett műalkotás alapozásának a tervét. Hiánypótlásra nem volt lehetőség.

A mű kiíró által megszabott maximális keretösszege: bruttó 5 millió forint.

Határidőre 30 érvényes pályamunka érkezett be. A határidőn túl érkezetteket, illetve a pályázati feltételeknek nem megfelelő pályázatokat a kiírásnak megfelelően a kiíró kizárta, nem kerültek a szakértő bizottság elé.

A Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. szakértői bizottsága a pályázati anyag áttekintését és értékelését követően nem talált a kiírásnak – jelen állapotában – maradéktalanul megfelelő pályázatot, de a részletek továbbfejlesztése után **megvalósításra javasolja a 26. számú pályaművet.**

A szakértő bizottság a **szakmai díjakat** az alábbi pályaműveknek ítéli:

I. díj - bruttó 500 000 Ft	26. számú pályázat
II. díj - bruttó 300 000 Ft	7. számú pályázat
III. díj - bruttó 250 000 Ft	5. és 10. számú pályázat megosztva

POLGÁRMESTERI HIVATAL
BUDAÖRS
i. w. *XI/1-2/2012*
Iktatva: 2013 JAN 22.
Szám: *XI/30-1/2012*
Előszám: *Var A.*

A 26. számú pályamű leírása és értékelése:

A kompozíció központi, négyzet alapterületű – a mai Magyarországot jelképező – elemét az elcsatolt területeket szimbolizáló négy darab, téglatest formájú tömb fogja körbe a területek égtáji helyzetének megfelelően. Az elszakított országrészeket jelképező, egymástól eltávolított tömbök újra egymáshoz rendelve egy szabályos, négyzetalapú tömböt formáznának az egykori egység tökéletességét megidézve. A mai Magyarországot jelképező négyzetes elem befoglaló mérete: 170 x 80 x 80 cm. A téglalap alapú hasábok befoglaló méretei az elszakított területek arányaihoz igazodnak: Ausztria: 30 x 80 x 20 cm, Csehszlovákia: 60 x 100 x 50 cm, Román Királyság: 100 x 65 x 175 cm, Szerb-Horvát-

Szlovén Királyság: 80 x 100 x 50 cm. Magasságuk az elszakított részek lélekszámának arányait tükrözik. A szimbolikus értelemben, egykor összekapcsolódó csatlakozási felületeket anyagában színezett, nagyszilárdságú finombeton burkolólapból kialakított, 5 cm szélességű, érdesített felületű, sötétszürke színű, egyenes vonalak hálózák be, amik a talaj síkján megtörve folytatódnak kapcsolatot teremtve az eltávolított elemek között. Az emlékmű sima felületű, világosszürke elemei előreagyártott, anyagában színezett finombetonból készülnek egybeöntve 7 cm-es falvastagsággal. Az együtttest a tömbök talpába rögzített kampók segítségével illesztik az alapozásban kialakított részekbe utólagos kibetonozással. Az alkotó szándéka szerint nagyelemes térkővel burkolt felületet alakítanak ki az emlékmű körül. Éjjel talajba süllyesztett világítás fénye vetül a tömbök szétválasztott felületeire.

Tematikájában a pályázat lehetőségeit jól hasznosító kompozíció erénye az összetett gondolatvilágú, narratív kompozíciós szerkesztés. Az igényesen megfogalmazott, a trianoni békediktátum következményeire szimbolikusan utaló koncepció átgondoltan kapcsolódik pályázati kiírásban megfogalmazott tematikai feltételekhez. Az emberléptékű alkotás-együttes korszerű és érthető gondolatiságot képvisel plasztikai nyelven megfogalmazva. Szerencsésen mellőzi a más pályamunkáknál oly gyakran alkalmazott, ám a szobrászat formanyelvétől idegen irodalmi, térképészeti és statisztikai adatokból táplálkozó szimbolikus utalásokat.

A szakértői bizottság a tervet megvalósításra javasolja, hiszen a kiírásnak a leendő műre vonatkozó tartalmi és formai követelményeinek egyaránt magas színvonalon megfelelt. Ugyanakkor a szakértők a terv további gazdagítása érdekében kisebb módosításokat javasolnak az alkotónak. Az emlékmű alapsíkjaként értelmezhető talajburkolatot a mű felületével egyeztetni kell, mivel a tervben bemutatott díszburkolat raszterhálózata ellehetetleníti a tömbökből induló rajzolat grafikai hatását. Az átfutó vonalrendszer folytonossága az elemek színével és anyagával azonos, simított betonfelületű alapba ágyazva jobban érvényesül. Átgondolandó továbbá, hogy az elszakított területeket jelképező hasábok alatt átfutva a vonalháló a tömbök külső, üres felületére felfutva érjen véget. A látványában is erőteljesebb megoldás egyúttal közelebb viszi, mintegy belépteti a szemlélőt a plasztikák terébe segítve ezzel a műcsoporthoz vezető trapéz és az általa létrehozott látszatperspektíva hatását. A hangsúlyosabb kontrasztot érdemes fenntartani az alap és a vonalrendszer színe között, ugyanakkor a szakértők észrevételezték, hogy a benyújtott pályázatból nem derül ki egyértelműen, hogy technikailag hogyan valósul meg az vonalrendszer és a betontömb egymáshoz rendelése.

7. számú pályamű:

A 630 x 210 cm nagyságú téglalap formájú, fekete gránitszemcsékkel borított betonfelületű alapzat sarkába állított, 300 x 130 x 65 cm befoglaló méretű, a látóhorizont fölé emelkedő hasáb mintázott felületű betonzsaluval készül. A plasztika a hasáb tömegéből szabályos téglatestek kivágásával a teljes tömeg egyharmadát teszi ki, vagyis a kivágott és megmaradt tömeg az elcsatolt és a megmaradt területek arányához igazodik. A minden irányból más nézetet nyújtó, áttört felületű alkotás – a kivágott részek ellenére – masszív, stabil érzetet kelt. A kiszaluzott felületeket antigraffiti bevonattal látják el, míg a felső, vízszintes felület műgyanta impregnálást kap. Az alapozás csiszolt betonfelületén hagyományos kőfaragó technikával vésett szöveg olvasható: „AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚT A TRIANONI BÉKESZERÖDÉS 1920. JÚNIUS 4-ÉN LEZÁRTA. AZ ORSZÁGOK ÚJ HATÁROKAT KAPTAK. MAGYARORSZÁG TERÜLETE EGYHARMADÁRA CSÖKKENT. A HIÁNYT, AZ ŰRT A TELJES TÖMEGBŐL ELTÁVOLÍTOTT TESTEK JELKÉPEZIK. KÉPZELETÜNK AZONBAN LÁTJA A CSONKÍTATLAN EGYSÉGET. Állította: Budaörs Város 2012.”

Kvalitásában kiemelkedő, plasztikailag erőteljes alkotás. A klasszikus konstruktív hagyományokhoz kapcsolódó plasztika – a képzőművészet és az építészet határterületén finoman mozogva – valóban szobrászati eszközökkel dolgozza fel a témát, friss conceptualitása nem leíró jellegű, nem bevett szimbólumokkal operál. A térplasztika a témához kötődő gondolatiságot a kompozícióban a pozitív és negatív formák letisztult arányrendszerével fejezi ki. A kisvárosias, intim térben azonban nem

érvényesül megfelelően az erősen vertikális forma. Amennyiben a tervezett méretben valósulna meg, a fák kitakarnák a plasztika bizonyos részeit, a kompozíció egységét szűk nézetből lehetne csak értékelni. Ha viszont kisebb méretben kiviteleznék, akkor modellként hatna.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

5. számú pályamű:

A Nagy-Magyarország képzeletbeli térképét kijelölő emlékhelyen 71 db, egyenként 200 cm magas acélpillér jelzi az egykori vármegyeszékhelyek földrajzi elhelyezkedését. Minden pillér tetején, egy vele azonos vastagságú, további 100 cm magas polikarbonát elem található, melyek a pillér belsejében lévő (darabonként 2 W teljesítményű) LED-eknek köszönhetően éjszaka megvilágíthatóak. A négyzetes alapú oszlopok acél és polikarbonát részei a megmaradt és az elcsatolt területek egyharmad-kétharmad arányára asszociálnak. Az alkotó szándéka szerint a réz színű fedőréteggel kialakított, antikolt hatású pillérek egy 159 m² alapterületű, LEIER térkőből kiépített sétaterén helyezkednek el, közöttük egy darab 240 cm hosszú és három darab, egyenként 120 cm hosszúságú, betonból készült ülőpad található oldalukon tulipános motívummal, illetve fém táblán gravírozással készült QR-kódokkal, melyek a békeszerződés körülményeit és történelmi dokumentumait bemutató weblapok elérhetőségeit rejtik.

A látványában erős, drámai hatást keltő emlékhely erénye, hogy gazdag asszociációs lehetőségeket indít el a szemlélőben, különösen éjjel, sötétben égő gyertyák benyomását keltik a világító acélpillérek. A beépített led-világítás fogyasztása is minimális. Kérdéses, hogy a mű napközben is kifejtje-e a kívánt hatást. A koncepció alapvetően szellemes, kifejező, amely a beadott látványtervek alapján jobban megítélhető lenne, szemben a beadott modellel, ami kevésbé tükrözi a valódi terveket. A szakértők véleménye szerint a köztéren elhelyezett pillérek sérülékenyek lehetnek, könnyen letörhetőek, megrongálhatóak. A padokon alkalmazott magyar motívumvilág kissé idegen hatást kelt.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

10. számú pályamű:

Tűszerűen karcsú gúla, melynek tömegét egy ferde függőleges vágás 1/3 - 2/3 arányban osztja ketté oly módon, hogy a vágás mentén a kisebb elemrész enyhén elhajlik a nagyobbtól, ám ez a finom elmozdulás csak bizonyos nézőpontokból válik láthatóvá. Az emlékoszlop anyaga süttői mész, befoglaló mérete: 300 x 60 x 60 cm. A 100 x 100 cm méretű kötalapzattal rendelkező geometrikus idom fő nézete előtt, a talajsíkon egy kőlap látható a következő felirattal: TRIANON 1920. JÚNIUS 20.

Formai megjelenésében gazdag és szellemes, a szobrászat nyelvén megfogalmazott „tőmondat”, amely tisztán olyan plasztikai problémákkal operál, mint a hasadás, plasztikai instabilitás. Távolabbi kapcsolódási pontjai felfedezhetők a város más, hasonlóan letisztult épülethomlokzatain. Az igényes alkotás azonban túl általános plasztikai megfogalmazás, amely akár más történelmi eseményhez is illeszthető. A benyújtott terveken jól látható, hogy a szobor tervezett léptéke kicsi, belső arányrendje nagyobb méretet követel, mint amit a zárt, intim tér lehetővé tesz.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

A megvalósításra nem javasolt pályázatokat a szakértői bizottság az alábbiak szerint értékelte:

1. számú pályamű:

Az emberléptékű, négyzetes alapú, hosszában megrepedt hasábot az alkotó szándéka szerint egy rácsavarodott trikolor szalag tartja egyben. Az oszlop befoglaló mérete: 230 x 50 x 50 cm, anyaga

fehér mészkő, illetve színes gránit vagy színes üveg. Ehhez kapcsolódik egy az idom előtt elterülő, a mű árnyékát jelző fekvő, 300 x 145 cm méretű fekete gránitlap, amelyen az elcsatolt vármegyék nevei olvashatóak.

A befelé forduló, zárt kompozíció és a merev megformálás meglehetősen ötlettelen. Az egyszerű geometriai elemet összefogó zászlómotívum sem képvisel plasztikai értéket, nem kapcsolódik szervesen a mű központi tömegéhez. Az alkotó szándékával ellentétben a tömb applikált sávjai nem keltik széthasadás érzetét a statikus kompozícióban. Alkalmatlan anyaghasználatról tanúskodik a zászló tervezett patinázása vagy színes kövekkel való beépítése.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

2. számú pályamű:

A kompozíció egy a központi tengelye körül külön-külön forgatható elemekből álló rendszer, amely az alkotó tervei szerint egy szimbolikus jelentéssel bíró, stabil ajtókeretbe ültetett ajtót jelenít meg kör alakú üveglablakkal. A hagyományostól eltérően az ajtó (299,5 x 190 cm) függőleges középvonalában került rögzítésre, így forgatható. Ugyanezen vonal mentén kapcsolódik az ajtó felső részét díszítő, 138 cm átmérőjű és 1 cm vastagságú (5 mm víztiszta biztonsági üveg összeragasztva az üvegre szitázott képpel) üveglabak is, ami szintén – az ajtótól függetlenül is – forgatható. A keretre felfűzött elemek képzeletbeli forgatásából a talajra vetítődő körforma jelenik meg talapzatként, átmérője: 302 cm. Az üveg- vagy plexiablakon Európa egy részét ábrázoló, fekete-fehér vonalakkal jelzett térkép látható, amiben Nagy-Magyarország sziluettje jelezve a jelenlegi országhatárokat is, területén pedig kör alakú, piros – fehér – zöld színekkel. A H-profilú ajtótokhoz egy-egy üveg vagy plexi elem kapcsolódik oldalról, melyeken rovásírással kerül fel a „TRIANON 1920” felirat (a betűk magassága 22,4 cm, a felirat hossza 190,8 cm). Az ajtó mindkét felére ajtó kilincset imitáló elem kerül.

Az ajtómotívum összetett jelentéskörére való asszociáció erőltetetten kapcsolódik a pályázat témájához. A bemutatott koncepció a funkció értelmében zavarosnak tűnik, a békediktátum, az emlékmű és a Bauhaus formavilága közötti párhuzam gondolati zsákutca. Az installáció elemei összehangolatlanok, szerkezete bonyolult és technikailag nehezen kivitelezhető. Az ajtó sík jellege nem oldódik, a forgatható elemek ellenére a kompozíció sztlél-jellegű marad. A tervezett emlékművet sérülékenysége, balesetveszélyessége miatt nem szerencsés köztéren elhelyezni.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

4. számú pályamű:

A szobor fő alkotóeleme egy megdöntött, felületében áttört harang, amit egy három pontján támaszkodó, gerendákból épült, szándékosan instabil, omladozó állványzat tart. A pályázó elképzelése szerint a harang egységet sugárzó motívuma a társadalmi együttélést, az összetartozást szimbolizálja kontrasztot képezve a roskadozó tartószerkezet statikus formavilágával, ingtag egyensúlyi helyzetével. A harang felületén kibontakozó viaszvesztéses eljárással készülő, áttört motívumok: a Szent Korona dombormű kivitelben, áttört, sugárszerűen kialakított dicsfényben, a másik oldalon pedig a jelenlegi ország kontúrja mentén kivágott, elcsatolt területekkel és a jelentősebb folyók plasztikai érzékeltetésével. A harang tetején hosszirányú áttörés látható, alsó szélén pedig az alábbi felirat olvasható: JÚNIUS 4. A NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS NAPJA 2010. A harangpaláston olvasható felirat: EGY EZER ÉVNEK VÉRE, KÖNNYE ÉS VEREJTÉKES MUNKÁJA ... JUHÁSZ GYULA Az állványon szereplő felirat: TRIANON 1920. JÚNIUS 4. A mű anyaga bronz, a tartó gerenda acélmaggal rendelkezik. A mű befoglaló mérete 200 x 120 x 250 cm, a plasztikát felvezető domb mérete: 270 x 220 x 40 cm.

A harangmotívum többszörösen alkalmazott, szimbolikus használata további jelképek (korona, térkép) alkalmazása mellett kissé túlzó. Fogalmi zavart keltenek a harangon látható áttört rajzolatok, melyek ugyanazt hivatottak jelképezni, mint maga az alapmotívum. Az alkotó célja kontrasztba állítani a harang egységet, nyugalmat sugárzó alakzatát az ezt tartó összetákolt, a minden pillanatban az összeomlás érzetét keltő szerkezettel, az ácsolat mégis inkább kiegyensúlyozott, stabil konstrukció hatását kelti.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

6. számú pályamű:

A fejfelé lefelé megjelenő, Nagy-Magyarország domborzati képébe komponált arc behunyt szemekkel és alig nyitott ajkakkal a pályázó elképzelése szerint Hungária allegorikus ábrázolása, melyen a lecsatolt országrészek határvonalai törésvonalakként mutatkoznak. Az állkapocs körül hullámszó lepel zárja a formát, míg az alulra eső hajkorona a Kárpátok hegyvonulatait idézi. A 300 x 400 cm nagyságú mű 3 mm-es hegesztett vaslemezről készül, talapzata vasbeton magra helyezett szürke andezit.

A pályamű legfőbb erénye, hogy többféle látványt igyekszik egymásra komponálni. A beadott modell alapján a pályamű hangvételében grafikai finomságok tapasztalhatók. Az alkotás azonban nem kelti emlékmű hatását, a Magyarország tömörszerű megjelenítésébe komponált fejrészlet megoldása nem szerencsés, ráadásul nem érthető, hogy pontosan miért van fejfelé. A kompozíció anyaga a tervek szerint vaslemez lenne, de a beadott pályázat nem utal részletesebben arra, hogy ezt a formát technikailag hogyan lehet előállítani. A beadott modell tanúsága szerint az alkotó nem számolt kellően a választott anyag tulajdonságaival, jellegzetességeivel, az arc lágy átmeneteinek mintázására a vas nem alkalmas. A repedésként megjelenő térképmotívum nincs szervesen belekomponálva a plasztikába, esetlegesnek tűnik. A rajta megjelenő repedések a vaslemezen nem érvényesülnek megfelelően. Hátraléka a babérlevél és a drapéria léptékei nincsenek egyeztetve.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

8. számú pályamű:

Az emlékmű hét különálló, egyre növekvő szöveget (29.4, 36.7, 44.1, 51.4, 58.8, 66.1, 73.5 fokok) bezáró gömbcikkelyből áll, melyek egy középpont körül spirálisan helyezkednek el oly módon, hogy a legnagyobb van legtávolabb. Az elemek tartószerkezete méretezett monolit vasbetonból készül. A cikkelyek belső, vágott felületei mohával fedettek, míg külső, íves palástjai rézlemezzel burkoltak. A rézlemezek láthatatlan szegecsekkel kapcsolódnak egymáshoz. Az éleket kemény, műanyag élszegély védi. Az elemek magassága 230 cm, szélességük 115 cm.

A mű szimbolikájából nem olvasható ki a program, az alma általános szimbóluma nem kötődik közvetlenül a békediktátum témájához. A sematikus, plasztikailag semmitmondó formák statikai helyzete nincs következetesen végiggondolva, instabil hatást keltenek. A nagy mohafelület impozáns megoldás, de kevésbé alkalmas köztérre, mivel könnyen rongálható, állandó gondozást, odafigyelést igényel.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

9. számú pályamű:

Az országalma formáját erősen adaptáló mű korongszerű alsó részén stilizált, kövek közül feltörő, tekervényes gyökerekből hajt ki az életfa, ami apostoli keresztben végződik. A műnek ez a része pozitív üzenetet hordoz: a megcsontított fa is kihajthat, ha megvannak gyökerei. A kompozíciót kettészeli egy vertikálisan a plasztika közepéig húzódó vágás, ami a trianoni tragédiára utal. A 275 x

160 cm befoglaló méretű, műköből készült mű a 3,6 m sugarú, kör alaprajzú tér tengelyében, kelet-nyugati irányban helyezkedik el.

A pályamű értékes plasztikai gondolatot vet fel, valójában azonban nem megoldott a kompozíció. A konstrukció központi elemét adó országalma világszimbólum, nem konkrétan Trianonra utal. Az Árpád-kori magyar jelképek közé tartozó kettős kereszt szimbolika sem passzol következetesen a megadott témához. Kompozíciós szempontból a formai megoldások értékelendők, ám feltehetően csak faragva érné el a kívánt, cizellált felület hatását, egyéb esetben nem élne a felület. Az alkotó szándékával ellentétben a kettős keresztben láthatós repedés nem kelti a széthasadás, szakadás képzetét, pusztán egy kialakított résznek tűnik.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

11. számú pályamű:

A monumentum központi eleme egy négyzet alapú, obeliszkszerű oszlop. Északi és nyugati oldalának felső részén, mélyített sávban Juhász Gyula Trianon című versének sorai olvashatók: „MERT NEM LEHET FELEDNI, / NEM, SOHA...” A keleti oldalon: „NEM KELL BESZÉLNI / RÓLA SOHA, / DE MINDIG, MINDIG / EMLÉKEZNI KELL REÁ”. A központi formához az égtájaknak megfelelő elrendezésben négy, erőteljes töréssel, szakadással tagolt vasbeton fal csatlakozik, amelyek Órvidék, Felvidék, Erdély és Délvidék területeit jelképezik. Az elemek között a szakadások által keletkezett résekben a vasbeton vasszerkezete füstárvany lemezekkel bevonva láthatóvá válik. A falakon a leszakadt országrészek nevei, lakosainak száma, területének mérete és jelentősebb településnevei aranyszínű feliratokban olvashatóak. Az emlékmű egy kiemelt négyzeten áll, amelynek mérete 284 x 284 cm. A vasbetonból készült emlékmű központi oszlopjának befoglaló mérete 283 x 65 x 65 cm, a falak egyenkénti mérete pedig 200 x 80 cm, vastagsága nem megadott.

A pályázat koncepciója ötletelen, témabeli és formai kidolgozása kezdetleges. A plasztikailag monoton, tengelyes szimmetriára rendezett kompozíció didaktikus, erőltetett megoldás. A fontosabb mondanivalót nem a plasztika hordozza magában, a témát az alkotó inkább a szöveggel és a számokkal igyekszik hangsúlyozni, így a szobor pusztán hordozó felületté válik. Az alkotás a tervezett megvalósítási méretben makettszerűen hat. A betonvas háló nem követi a repedésből-húzásból fakadó erőket. A látszóbeton és a vasháló aranyfüsttel történő bevonása anyaghasználatában a szakértők meglátása szerint nem szerencsés.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

12. számú pályamű:

Az anamorfózissal megalkotott emlékmű minden irányból más képet mutató térbeli forma. A torzított formák az emlékművel szemben állva Nagy-Magyarország képét rajzolják ki. A jelenlegi ország képe fényes felületével ebben a térkehelyben lebeg. Az emlékmű talajjal párhuzamos alsó elemén olvasható az 1920. 06. 20. dátum, mögötte térbe állított betűkkel: TRIANON. Anyaga hegesztett fém. A Nagy-Magyarországot ábrázoló konstrukció nemes rozsdával borított, 3 mm vastag acéllemez, szélén 5 cm változó szélességű, matt, csiszolt fémsáv. A jelenlegi ország képét mutató lemez 3 mm vastag rozsdamentes, tükröpolírozott acéllemez, akárcsak a feliratok anyaga. A hegesztett fémből készült emlékmű 10 cm magas acéllábakon áll, így szinte lebeg a föld felett. A hozzacsatlakozó 20 m² alapterületű háromszög alakú burkolat, aminek célja a mű ék alakú formává történő vizuális kiegészítése. A kompozíció befoglaló mérete 215 x 180 x 425 cm.

Az efemer jellegű pályamű díszletszerűen hat, felfogása kevésbé kapcsolódik a plasztikához. Hangvétele nem kapcsolódik közvetlenül az emlékműhöz. A dobozszerűen kialakított kompozíció

Az alkotásban kevés az invenció, a kompozíció meglehetősen unalmas, monoton. A zárt környezet adottságait nem oldja, hiszen az alkotás erősen egynézetű. Az elforgatható országrészek fogalmi zavart sugallnak. A tengelyen elforduló elemek játékos hatást keltenek, amely nem illik az emlékezés tárgyához. A bemutatott modell elnagyolt, ráadásul a körforma önmagában nem kelti kerék asszociációját.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

16. számú pályamű:

A hármas halmot idéző, rusztikus felületű vasbeton talapzat középső eleméből egy 240 cm magas, 15 x 15 cm-es zártszelvényekből hegesztett, acél kettős kereszt emelkedik ki. A keresztet körbeölelő, ostyát idéző tagozat 71 cm vastag, maratott-perforált acéllemezből készült, melynek szélei elvékonyodnak. Az emlékművet fűvesített mezőkkel tagolt, félkör alakú kőburkolat övezi öt darab, emelt ülésmagasságú, 60 x 60 x 60 cm méretű nyersbeton kockával, melyek székként szolgálnak.

A pályamű összetett, szakrális szimbólumrendszere egymáshoz nem illő forrásokból merít. A keresztet körbefogó ostya keresztény, illetve a Nap pogány szimbolikus képe zavaros hatást kelt. A plasztika formálása és hangvétele dísz tárgy jellegű, amely a köztéri monumentális mérettől idegen. Egy tárgy pusztá felnagyítása önmagában nem képvisel artistikus plasztikai értéket. Az egynézetű, komponálatlan forma nem veszi igazán birtokba a teret. A pályázat az ostya erodálódásával sem számol.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

17. számú pályamű:

A belső acélvázal merevített, önpatinázódó cor-ten acélból készült emlékmű egy a Nagy-Magyarország határvonala mentén kijelölt, 327 x 210 x 245 cm méretű hasáb, amelynek 45 fokos szögben elvágott, felső felülete a hajdani ország területének sziluettjét mutatja. A ferde síkból függőlegesen emelkedik ki a jelenlegi Magyarország, a nézővel szembe fordítva. A stilizált térképek sík felületein cor-ten acélból készült, 4 cm átmérőjű, szegecsfejszerű acélfélgömbök mutatják a történelmi vármegyerendszer központjait. Budapestet egy kissé nagyobb, 6 cm átmérőjű félgömb jelöli, ami a kompozíción belül körülbelül szemmagasságban helyezkedik el.

A kompozíció az ország körvonalának levetítésével jelöli ki a hasáb körvonalát úgy, hogy a Nagy-Magyarországot befoglaló felület finom megdöntésével izgalmasabb nézőpontokból nyílik rálátás a műre. A pályamű – csakúgy, mint a legtöbb beérkezett pályázat – térképészeti, statisztikai adatok vizualizálására törekszik, amely önmagában – még ha plasztikai értékkel is párosul – kevésbé fejezi ki a békediktátum igazán fontos, emberi aspektusát: az elszakítást és elszakítottságot, az emberi viszonyok megcsonkítását. A számszerűsítéssel akkor lehet kifejezőbbé tenni az alkotást, ha megfelelő konceptuális tartalom is húzódik mögötte, és nem pusztán illusztratív funkciót lát el. A rideg anyaghasználat a kisvárosias, zöld környezetben kissé idegennek hat, egy ipariális környezetben jobban érvényesülnének a mű adottságai.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

18. számú pályamű:

Az alkotás két fő elemből építkezik. A posztamens szerepét is betöltő, zsaluzott vasbeton alapzat a történelmi Magyarország és a jelenlegi országhatárok vonalait jelzi. Rajzolatukat két irányban átfutó egyenesek metszik, melyek Párizs és Moszkva felé mutatnak. Az alépítmény befoglaló mérete 715 x 445 cm. A kompozíció másik meghatározó eleme a teste mögött bal kezével kardját támasztó,

szűken egynézetű, tovább zsugorítja, a kiírás által megadott, egyébként is kis méretű, zárt teret. A tervezett kompozíció ezen felül balesetveszélyes és a köztéren ki van téve a rongálódásnak, felgyűlhet benne a víz, a szemét, beleköltözhetnek hajléktalanok.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

13. számú pályamű:

2 m átmérőjű gránitkockákkal kirakott, kör alakú alapzaton egy 270 cm magas, 1 cm vastag, cinkkel szórt és festett acéllemezekből készült tábla áll, melynek formai játéka – a földlemez tektonikus mozgását idézve – kirajzolják bronz lemezből az egykori és rozsdamentes acéllemezből a jelenlegi ország határainak képét. A plasztikát lezáró, legutolsó téglalap alapú lemez előtt bontakoznak ki a mai Magyarország határvonalai. A lemez – és egyben az emlékmű – hátoldalán a következő felirat olvasható: WASS ALBERT: LEVÉL / KIVÁGHATJÁK A FÁKAT MIND EGY SZÁLIG. / PORRÁ TEHETIK HÁZUNK, MINDENÜNK. / MÉGSEM GYÖZHETNEK LE SOHA, APÁM. / MERT GYÜMÖLCSFÁT OTT, / CSAK MI ÜLTETHETÜNK. A plasztika fő nézetének legkülső, 0,5 cm vastagságú, rozsdamentes lemezén – az országok stilizált térképei alatt – kivágott felirat olvasható: TRIANON 1920. JÚNIUS 4. Ez a lemez a szöveget és a számokat elválasztva, függőlegesen kettéosztott.

A lemezekből rétegelt, szétélészerű kompozíció erősen egynézetű, plasztikai értékkel kevésbé rendelkezik. A lemezszerű téri megjelenítés valódi térszervező plasztikai elemként nem érvényesül az inkább körplasztikát igénylő környezetben. A pályázat programja szerint az elemek rétegzettsége a földlemezek tektonikus mozgását idézné fel, a statikus kompozíción azonban ezt kevésbé sikerült kifejezésre juttatni.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

14. számú pályamű:

A plasztika a pályázó elképzelése szerint az országalmát is idéző, tetején kettős kereszttel ékített, életet adó tojást ábrázolja, melynek teljes magassága 300 cm, ebből a kereszt 30 cm. A forma alsó, kehelyszerű része vasbeton, ami anyagában és kialakításában lehetővé teszi, hogy a mű szemlélője belépjen a mű belső terébe. Ebből az alsó, szilárd alapból indulnak a betonvas ívek, melyek összekapcsolása – további elemek hozzáadásával – rusztikus hatású hegesztéssel történik. Ebből formálódik az áttetsző, tojást formázó felső szegmens, amelynek külső átmérője 240 cm.

A pályázó alapötletében a kiírásban megadott környezettől és koncepciótól idegen megoldást választott. A tojásra történő asszociáció teljesen érthetetlen és erőltetett, gondolati zsákutcának tűnik. A kompozíció szimbolikája zavaros a pogány tojásszimbólummal és tetején a kettős kereszttel. A komponálatlan forma játszószobor hatását kelti, anyagválasztása nem indokolt. A 4 mm vastag fémből felépülő, hajlítható, áttört felület balesetveszélyes.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

15. számú pályamű:

A rusztikus felületű vasbeton korongforma forgó kerék hatását kelti, melynek tömegét az egykori és a mai Magyarország térképének körvonalai törik át. A kivágott részek enyhén elfordulva komponálódnak a mű tengelyvonalába, melynek tetején áll az acél kettős kereszt. Az örök körforgást, megújulást szimbolizáló mű teljes magassága 300 cm, amiből a kereszt 30 cm. A kerék átmérője külső 270 cm.

geometrikusan stilizált férfialak fején bohócsipkával. A 0,2cm vastagságú, rozsdamentes acélból formázott alak befoglaló mérete 250 x 55 x 67 cm.

Az erősen art deco-s formavilágú, heroikus bohócsipkás figura nem kapcsolódik közvetlenül a témához, nem idézi meg a békediktátum emlékét. A szobor plasztikai kibontása teljesen kiérleletlen. A benyújtott látványtervek a pályázat releváns megítéléséhez nem elegendőek, nem jelentenek garanciát a nagyméretű plasztikákra vonatkozóan, a mintázás pontatlanságai ugyanis felnagyítva erőteljes hibákká növekednek. A rosszul megmintázott modellen kitűnnek az alak zavaró anatómiai és aránybeli eltérései.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

19. számú pályamű:

Egy kivágott fa csomkjára emlékeztető plasztika, az ország jelenlegi határainak kontúrjából vezeti le az alapjául szolgáló Nagy-Magyarország térképének sziluettjét. A plasztikai forma palástja a két stilizált térkép körvonalának összekapcsolásával jön létre. A 440 x 300 x 20 cm nagyságú vasbeton alapra helyezett, fehér, műanyag szálerősítésű, öntömörödő betonhéjból készült emlékmű befoglaló mérete 75 x 410 x 260 cm.

A kompozíció ötlete eredeti, organikus gondolkodásra vall. Ugyanakkor a számítógépes grafika által ígért plasztikai kvalitást nem mutatja a benyújtott makett, amely hevenyészett, a Nagy-Magyarországot jelző körvonal alig érzékelhető. Önmagában nem felel meg a köztérre szánt, a teret aktívan birtokba vevő művészeti alkotás követelményének. A kevésbé artisztikus formát plasztikailag jóval izgalmasabbá lehetett volna tenni. A pályázat koncepciója tartalmi kérdést is felvet, mivel a reménytelenség, kiút nélküli lét érzetét kelti.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

20. számú pályamű:

Az emlékmű három, kő és téglaretegekből felépülő, parabolikus falkaréből áll, amik a Kárpátok vonulatára, illetve a címerbeli hármashalomra utalva ölelik körbe a közepén elhelyezett emlékkövet. A szélső falcsoportok körülbelül 30-38 cm a középső falkaréj 40-50 cm vastagságú. A középső karéjban egy 170 cm magas, a külső falsíkra vízszintesen fektetett, ragasztott üvegből készült kettős kereszt látható, amely éjszaka oldalról megvilágítást kap. A két oldalsó falkaréj belső felületét mécsesek számára kialakított, apró nyílások borítják. A faltestek alatt kétrétegű, bitumenes vastaglemez vízszigetelés található. Az emlékhely közepére helyezett, egyetlen darabból faragott kőtömb felszínén a következő idézet olvasható Kós Károly építészről: „RÉGI ZÁSZLÓNK ÖSSZETÉPVE, / FEGYVERÜNK CSORBA – LELKÜNKÖN BILINCSEK. / DE TUDOM: TALPRA ÁLLUNK MÉGIS. / DE TUDOM ÚJRA KELL KEZDENÜNK AZ / IZZADSÁGOS, NEHÉZ MUNKÁT. / TUDOM, VÁGNI FOGJUK KEMÉNY, VAD / SZIKLÁBA AZ UTAT, MELYEN EGY KEMÉNY, / RÉGI NÉP LÉP MAJD VELÜNK ÉS UTÁNUNK / ÚJRA CSAK FELFELÉ! / KÓS KÁROLY / KIÁLTÓ SZÓ (RÉSZLET) / 1921”. Oldalán: „A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS ALÁÍRÁSÁNAK / 93. ÉVFORDULÓJÁN ÉPÍTETTE / BUDAÖRS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA / 2013.” Az emlékmű közvetlen környezetét kiselemes térkövel burkolják.

A kompozíció egyik legfőbb érdeme, hogy érezhető rajta a koncepciót meghatározó erőteljes lokális gondolkodásmód, főleg ahogy megidézi a budaörsi építészetet is. Szép megoldás a szentélyszerű kompozíciós szerkesztés, melynek ívei finom asszociációt ébresztenek a Kárpátok vonulatának megidézésével. Az alkotó az együttes komponálásánál különösen figyelembe vette a kiírásban megjelölt tér félköríves, intim adottságait. A pályázat koncepciója azonban nem kötődik közvetlenül a trianoni eseményekhez, az alkotás valódi üzenete csak a műhöz egészen közel lépve és a szöveget

elolvasva válik egyértelművé. A látványterv jóval többet mutat, az inkább emlékhely-jellegű, mint képzőművészeti alkotás a makett alapján kevésbé ítélné meg.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

21. számú pályamű:

A szakértői bizottság a benyújtott pályaművet paródiaként tudja értelmezni, viszont köszöni a pályázónak, hogy a hosszúra nyúlt bírálaton felüdülésként vidám perceket okozott a szakértőknek.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

22. számú pályamű:

Az alkotás fókuszpontja a történelmi Magyarország sziluettjét ábrázoló, gömbön elhelyezett életfa gyökere, amit a címeres magyar zászló forraszt be. Az emlékmű műköből, andezit és ruskicai márvány örleményből, 40%-os szürke cementből Filo és 12-es betonvassal kombinálva, tömörített eljárással készül.

Dísz tárgyjellegű, népművészeti formavilágot idéző, naiv munka. Inkább használati tárgy érzetét kelti, ami nem összeegyeztethető a monumentálisabb mérettel. Túlsúlyolt motívumvilága a köztéri léptéknek nem megfelelő. Zavaros kontextus jellemzi, ami nem kapcsolódik közvetlenül Trianonhoz.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

23. számú pályamű:

Az egykori vármegyéket szimbolizáló, 71 darab, 25 x 25 cm alapú, négyzetes vasbeton oszlopok közvetlen formai előképei a csonka-Magyarország határait jelölő kövek. A hasábok magasságának arányát az egyes vármegyék lakosainak száma határozza meg, magasságuk 70 cm (Turóc) és 220 cm (Pest-Pilis-Solt-Kiskun) között változó. Az oszlopokra a vármegyék neve cor-ten acél hátszerkezetre hegesztett betűkből, illetve a magyar területen maradt és elcsatolt területek arányszámai véséssel kerülnek az oszlopokra. Az emlékhely köré tervezett burkolat a békeszerződés okozta területi veszteségek szerint osztja meg a vármegyéket jelképező oszlopokat. A burkolaton a következő felirat olvasható: 1920.06.04. TRIANON. Az oszlopok tetejébe rejtett led-világítást 0,6 cm vastag opál plexilap védi.

A vármegyéket jelképező oszlopokból szőtt kompozíció átgondolt koncepcióra vall. A négyzetes alapú pillérek felső szegmensébe rejtett világítás különösen jó ötlet. A zárt térben egymás mellé helyezett elemek régi zsidó temetők zsúfolt körendszerét idézik, az emlékhely temetői hangulatát az oszlopokra applikált feliratok és adatok tovább erősítik. Nem szerencsés, hogy a mű a berlini holokauszt emlékműre, illetve a Felvonulás téri '56-os oszlopokra is emlékeztethet. Az alkotó nem számolt azzal, hogy idővel a vasbeton oszlopokra hegesztett, cor-ten acél betűkön keletkezett rozsdá lefollyhat a pilléren.

A MANK szakértői bizottsága a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.

24. számú pályamű:

A mészkőből készült emlékmű fekvő téglatestének erőteljes, vörösre festett repedések mentén, közvetlenül egymás mellett sorakozó elemei düledező sírkövek asszociációját keltik, amely az alkotó szándéka szerint az ország szétdaraboltságára is utalnak. A 170 x 550 x 15 cm befoglaló méretű plasztika 20 cm mélyen süllyed egy 30 cm magas macskakővel lefedett betontalapatba.

A pályamű invenciózus megoldása a finom grafikai rajzolatú táj visszafogott, mégis artisztikus meghasítása. Az alkotó azonban az abszolút horizontális, erősen egynézetű mű tervezésénél nem számolt a kijelölt tér íves adottságaival, íves formájával. A relief hatású plasztika más téri kontextusban, akár egy kevésbé körülhatárolt térben jobban érvényesülne. A kompozíciót felvezető, lépcsős posztamens átgondolatlan, nem szerencsés megoldás.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

25. számú pályamű:

A 80 x 120 x 150 cm befoglaló méretű emlékmű egy összetört gömbhéj részeinek egymásra csúsztatásából létrejött, szabálytalan geometriai forma, amely a lemeztektonikai mozgásokra, illetve a lemezek fészek alakot formáló rendszerére utal. 80 x 90 x 65 cm méretű, helyi mészkőből készült talapzatán szerepel a trianoni döntés dátuma: 1920.06.04. Az alkotó javaslata szerint a plasztika helyi mészkőből és bronzból egyaránt elkészíthető. A szoborhoz kapcsolódóan egy a talapzattal azonos anyagú pad található.

Az emlékmű nem idéz tektonikai mozgásokat, a lemezek között nincs feszültség. Instabilitás jellemzi, de statikus a forma, a lemezek elmozdulásában nincs dinamika. Organikus formavilága nem értelmezhető a trianoni veszteség témájában.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

27. számú pályamű:

A trianoni békeszerződés előtti Magyarország 18 milliós népességét idézi meg az emlékmű 18 darab, szorosan egymáshoz rendelt, mégis megcsonkolt és elkülönített, rozsdamentes acéllapja egy közepen ék alakban széthasított tömb hatását keltve. A bronzból készült plasztika befoglaló mérete 300 x 45 x 40 cm. Beton talapzatán süllyesztett betűkből álló felirat olvasható: TRIANON 1920.

Furcsa gondolati ellentmondást tükröz a pályamű koncepciója, mivel a 18 acéllap a pályázó szándéka szerint az erőteljes széthasadás illúzióját kelti, ugyanakkor a leírás szerint a kompozíció az összetartozás egységét is jelképezi. A statikus, eseménytelen plasztika nincs következetesen végiggondolva, nem érhető tetten rajta a hasadásból fakadó dinamizmus. Az acéllapok egybekomponálása ötlettelen, a plasztika kivágásai nem artisztikusak, esetlegesnek tűnnek.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

28. számú pályamű:

Öt részre hasított, négyszögletes fekete gránit oszlop. A repedésvonalak „szaggatott” kidolgozása kontrasztban áll az oszlop külső felületének sima megmunkálásával. Az egymástól széthúzott tört darabok lehetőséget adnak a mű belső terének megtekintésére. Az elemeket egy bronz, nemzeti trikolor szalag tartja össze, melynek színeit eltérő patinázás segítségével valósítják meg. A 260 cm magasságú mű a hármass halomra utaló, stilizált posztamensen áll.

A pályamű értékes gondolata a kompozíció nyújtotta oldottabb hasábszerkezet és az átláthatóságból fakadó, izgalmas nézetek. A fekete gránitoszlop egymástól elváló, statikus darabjain – a pályamű tartalmi célkitűzéseivel ellentétben – nem érzékelhető a hasábok között feszülő, széthúzó erő vagy az azokat körbefogó szalag összetartó ereje. A hármass halomra utaló stilizált posztamens arányai nem megfelelőek, túlragozott magához a hasábhöz képest.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

29. számú pályamű:

Fekete, faragott gránitoszlop, melynek fényezett, ferde síkban végződő tetején széttárt szárnyú, bronz turulmadár látható. A rusztikus felületű gránittömb felső profilja az egykori Nagy-Magyarország körvonalait mutatja. Ebből finoman emelkedik ki a mai Magyarország sziluettje. Területén túl az új államhatárok mentén „szétreped” a tömb, ezek a repedések a föld felé haladva beolvadnak és eltűnnek. A 280 cm magas emlékoszlop csúcsán a turul, mint az összetartozás jelképe tartja össze szárnyaival a leváló részeket.

A fekete gránitoszlopra helyezett turulmadár téri szerkezete és maga a plasztikai megoldás is konvencionális. Furcsa gondolati ellentmondást sugall a Magyarország sziluettjére ráültetett turul. A benyújtott modell egyáltalán nem meggyőző, nem mutatja a tényleges formai megoldásokat. Ez alapján nehéz következtetni a megvalósítandó mű plasztikai értékeire.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

30. számú pályamű:

A süttői mészkőből készült emlékmű stilizált, szemből nyitott fészket jelenít meg, amely a Kárpát-medencét körülölelő hegyvonulatokat jelképezi. Rajta a fönix madár kitárt szárnyakkal – a leszállás pillanatában – látható. A plasztika magassága 240 cm, a fészkek szélessége 102 cm.

Stilárisan nem kapcsolódik a fészekmotívumhoz, nem utal a Kárpátokra. Madár szervesetlen formája, nem feltámadás érzetét kelti. Erőltetett illesztések, vékony nyak, szárny. Madártest amatőr, nem stilizált és nem is naturalisztikus. Lábai közötti lezárás, statikai probléma.

A végsőkéig leegyszerűsített, geometrikus elemekből építkező madáralak formailag teljesen kiérleletlen, szinte díszítőmotívumként hat. A madár nem kelti feltámadás érzetét, szervesetlen alakján erőltetett illesztések, bizonytalan lezárások érhetők tetten (például vékony nyak, szárnyak, lábak közötti lezárás). Az alak stilárisan nem kapcsolódik a fészekmotívumhoz, statikailag átgondolatlan.

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

31. számú pályázat:

A kívülről festett, betonból készült emlékmű a trianoni békeszerződés után kialakult új országhatárt jelölő határkövek formavilágát idéző, tömörszerű forma, amelynek befoglaló mérete 110 x 60 x 45 cm. Tetején a széthasított országok faragványa rajzolódik ki. Előlnézeti oldalának felső részén egy nyílás található, amin keresztül levelek dobhatóak be a tömb belsejében kialakított ládába. Alsó, szélesebb nyílásán keresztül az alul sorakozó levelek akadály nélkül kivehetőek. Az alkotás két szintes, látszóbeton emelvényre kerül.

A kompozíció határára utaló formai kidolgozása nem hordoz magában artisztikus plasztikai értéket. Jellegetlen formavilága nem érvényesül emlékműként a térben. A tetejére helyezett ország-ábrázolás mérete túl kicsi. Érdemes lett volna egy külön ezt a részletet megmintázó modell benyújtása is a részletek kidolgozásának megmutatására. Nem derül ki a pályázatból, hogy miből készül ez a rátét. Az alkotás interaktív jellege átgondolatlan, az időjárás viszonyosságainak ki van téve (bármit belefújhat a szél, esővíz áztatja el vagy beledobják a szemetet).

A MANK szakértői bizottsága *a bemutatott pályaművet nem javasolja megvalósításra.*

A MANK kéri a pályázatkiíró, hogy a döntése után a pályázók anonimitását feloldva, adataikat küldje meg, hogy a szakvéleményt számukra is megküldhessük.

Bemutatandó: az elhelyezett, kész mű.

Szakértők: Pál Mihály és Gaál Tamás szobrászművészek, Kertész László művészettörténész és a MANK részéről Józsa Kitty.

A MANK a szakmai bírálatért bírálati díjat számít fel.

Budapest, 2013. január 16.

Magyar Alkotóművészeti
Közhasznú Nonprofit Kft.
2000 Szentendre, Bogdányi u. 51.
Adószám: 23599714-2-13
Cégjegyzékszám: 13-09-111770
Józsa Kitty
Józsa Kitty
Művészeti szakmai igazgató
Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft.

Kapják:

- Wittinghoff Tamás polgármester	
Budaörs Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala, Műszaki Ügyosztály	2040 Budaörs, Szabadság út 134.
- Lőrincz Mihály ügyosztályvezető	
Budaörs Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala, Műszaki Ügyosztály	2040 Budaörs, Szabadság út 134.
- Csík Edina főépítész	
Budaörs Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala	2040 Budaörs, Szabadság út 134.
- Vári Attila településrendezési ügyintéző	
Budaörs Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala	2040 Budaörs, Szabadság út 134.
- Irattár	

